

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Т. П. ДОБРУНІК, кандидат економічних наук, доцент
(Одеський національний економічний університет)

Анотація. *Мета статті* полягає у виявленні основних тенденцій розвитку підприємств малого бізнесу та застосуванні спрощеної системи оподаткування. Статтю присвячено проблемам і перспективам оподаткування малого бізнесу в Україні. **Методика дослідження.** *Вирішення поставлених у статті завдань* здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу. **Результати.** *За результатами* проведеного дослідження з'ясовано, що малий бізнес в Україні розвивається недостатньо швидкими темпами, що свідчить про наявність нереалізованого потенціалу його розвитку. Проведено порівняльний аналіз справляння єдиного податку в розрізі фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб. Зміни, які відбулися в механізмі спрощеної системи оподаткування, були позитивними в частині збільшення обсягів виручки від їх діяльності та зростання обсягів сплати єдиного податку. Запропоновано основні напрями оптимізації податкового навантаження. **Практична значущість результатів дослідження.** *У статті обґрунтовано, що* впровадження запропонованих заходів сприятиме подальшому стимулюванню ефективної діяльності суб'єктів малого підприємництва та підвищенню їх конкурентних позицій на ринку. Основні наукові положення статті можна використовувати у практиці підприємств малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес, малі підприємства, спрощена система оподаткування, база оподаткування, єдиний податок.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Стратегічний напрям розвитку ринкової економіки України, здатної інтегрувати у світовий ринок, вимагає пріоритетного вирішення економічною наукою та практикою господарювання комплексу проблем, пов'язаних з ефективним розвитком підприємницьких структур малого бізнесу. Функціонування суб'єктів малого підприємництва повинно передбачати різнопланову державну підтримку у фіскальній сфері, у тому числі існування певних пільг в оподаткуванні.

Оподаткування малого бізнесу повинно бути ефективним не тільки для його суб'єктів, а й для держави, а також справедливим відносно інших платників податків. Тому актуалізується проблема забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності малого бізнесу на основі реструктуризації державної підтримки у сфері оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним та практичним підходам до застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва присвячено праці таких науковців, як В. О. Орлов [6], С. С. Брехов, О. В. Панасюк [7], О. Д. Борзенкова [8], Н. С. Носань та ін. Зазначені науковці зробили вагомий внесок у вирішення питань, пов'язаних з обґрунтуванням доцільності застосування спеціальної системи оподаткування представників малого підприємництва, оцінюванням переваг та втрат підприємств і бюджету від запровадження цієї системи.

Проте в контексті постійних змін податкового законодавства та мінливого економічного середовища в Україні оподаткування малого підприємництва з використанням спрощеної системи оподаткування потребує подальшого дослідження крізь призму їх впливу на тенденції розвитку малого бізнесу.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розгляд тен-

денцій розвитку малих підприємств, проведення аналізу спрощеної системи оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва та надання рекомендацій стосовно вдосконалення системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У процесі трансформаційних змін вітчизняної економіки мале підприємництво відіграє значну роль в економіці України, оскільки його розвиток впливає на економічне зростання, сприяє наповненню ринку товарами необхідної якості та забезпечує зайнятість вивільнених працівників. Слід відмітити, що вплив малого бізнесу на економічний стан у країнах є різним: у країнах ЄС частка малого бізнесу у ВВП становить 52-

70 % [1], тоді як цей показник в Україні за період 2013–2016 рр. становить 19,3–21,3 % [2].

Наслідки фінансово-економічної кризи не обійшли стороною сферу малого підприємництва, і вже із 2010 року чітко простежуються її вплив – зниження кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні до рівня 1 568,9 тис. од. у 2012 р., тобто майже на 30 %, у подальшому до 2015 року спостерігається незначне зростання суб'єктів підприємницької діяльності малого бізнесу. Проте така тенденція зумовлена, в основному, збільшенням фізичних осіб-підприємців (рис. 1). Це можна пояснити політичною та економічною нестабільністю, змінами в податковому законодавстві та пристосуванням до нової системи оподаткування (прийняття Податкового кодексу України у 2010 р.).

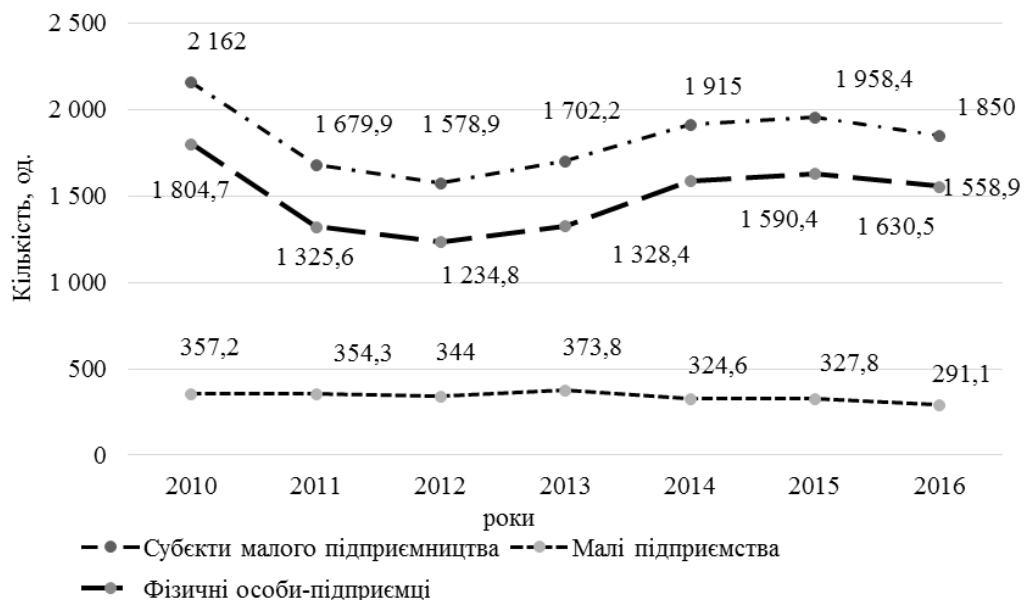

Рис. 1. Кількість суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва) [узагальнено автором на основі [2, с. 27]

Слід відзначити, за останні роки зменшується частка малих підприємств, які одержали збиток від своєї діяльності. Якщо у 2014 р. частка збиткових підприємств становила 34,3 %, то у 2016 р. відбулося зменшення до рівня 27,2 % в загальній кількості малих підприємств [2, с. 221].

Діяльність суб'єктів малого підприємництва є досить витратною, відтак за статистичними даними збитковість усієї діяльності становить у 2015 р. – 20,4 %, у 2016 р. – 11,7 % [2, с. 225].

Через невеликі розміри й чутливість до економічних коливань малі підприємства потребують

державної фінансової підтримки, одним з інструментів якої є пільгове оподаткування, направлене на створення сприятливих умов для їх розвитку, активізації та ефективного функціонування.

В Україні податкове стимулювання малого й середнього бізнесу відображається у спрощеній системі оподаткування.

Практичний досвід застосування спрощеної системи оподаткування в Україні свідчить про її позитивний вплив на малий бізнес. Вона дозволяє максимально спростити облік і контроль діяльності суб'єктів підприємництва й забезпечує стабільні надходження до бюджету.

ту. Попри кризові явища в економіці, п'ятий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва (рис. 2).

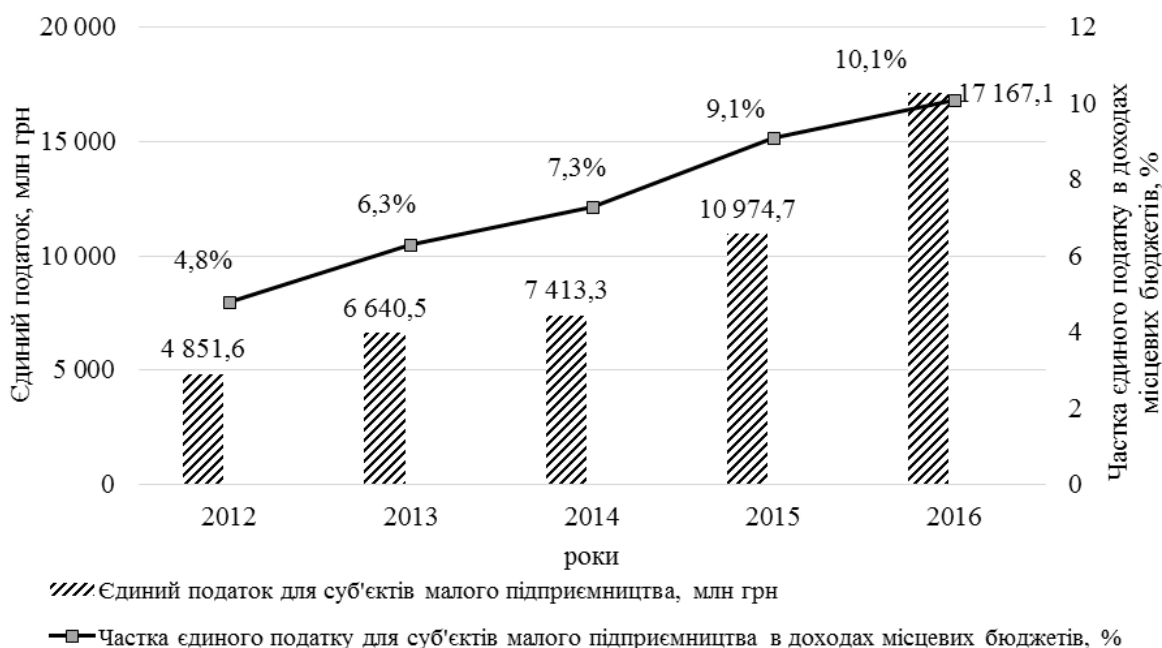

Рис. 2. Динаміка надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва [узагальнено автором на основі [3, с. 69]]

Цей податок був другою за обсягом складовою місцевих податків і зборів, який надійшов у сумі 17,2 млрд грн, що на 56,0 % більше за обсяги надходжень 2015 року. Таке зростання відбулося, зокрема, через збільшення кількості платників податку. Ще однією причиною збільшення обсягу цих надходжень стало віднесення до платників єдиного податку сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за по-

передній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Аналогом цього компонента в попередні періоди був фіксований сільськогосподарський податок. У 2016 р. з цього джерела надійшло 3,5 млрд грн, що в 1,75 раза більше ніж у попередньому році [3, с. 69].

Розглянемо детальніше динаміку надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів України, сплачених юридичними та фізичними особами (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка надходжень єдиного податку з юридичних та фізичних осіб до місцевих бюджетів України за 2012–2016 рр. [узагальнено автором на основі [3, с. 70]]

Показники	Роки					Темп приросту, %	
	2012	2013	2014	2015	2016	2016/2015	2016/2012
Надходження єдиного податку з юридичних осіб, млн грн	1 204,8	1 743,3	2 008,5	2 206,1	3 300,6	49,6	174,0
Питома вага надходжень єдиного податку з юридичних осіб у структурі єдиного податку, %	25,0	26,3	27,1	24,6	24,2	–	–
Надходження єдиного податку з фізичних осіб, млн грн	3 610,9	4 897,2	5 404,4	6 744,4	10 326,5	53,1	186,0
Питома вага надходжень єдиного податку з фізичних осіб у структурі єдиного податку, %	75,0	73,7	72,9	75,4	75,8	–	–

Суттєве зростання надходжень від єдиного податку спостерігається завдяки його сплаті фізичними особами-підприємцями. Що стосується надходжень єдиного податку з юридичних осіб, то можна прослідкувати, що у вартісному вимірі також спостерігаються значні коливання. Ураховуючи те, що запровадження та встановлення розміру ставок місцевих податків і зборів (у межах, визначених Податковим кодексом) належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів. Відповідно, формування значної частини власних доходів місцевих бюджетів прямо залежить від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт із запровадження та мобілізації місцевих податків і зборів. Зважаючи на покращення стану мобілізації надходжень та зміну структури місцевих податків і зборів, їх частка в доходах місцевих бюджетів значно зросла впродовж останніх років. Якщо протягом 2007–2010 рр. їх частка становила лише 1,1-1,4 %, то, починаючи із 2011 року й до 2014 року, вона зросла до 8,8 %, а у 2016 р. вже становила 27,1 %. Найбільшу питому вагу у структурі місцевих податків і зборів займають надходження від плати за землю (55 %)

та єдиного податку (більше 40 %) [4].

За роки існування спрощена система оподаткування зі сплатою єдиного податку зазнала низки важливих змін стосовно суб'єктів, ставок податку та критеріїв відповідності на сплату єдиного податку.

Нововведенням спрощеної системи оподаткування стало віднесення всіх сільськогосподарських виробників до четвертої групи платників. Варто зазначити, що за даними статистики 96,6 % підприємств сільського, лісового та рибного господарства складають малі підприємства [2, с. 32], які реалізують 37,4 % продукції відповідного виду [2, с. 41]. Із переведенням сільськогосподарських виробників до четвертої групи єдиного податку, вимоги до статусу платника податку залишилися без змін, проте зросли база та ставка оподаткування. База оподаткування переглядається щорічно зі зміною коефіцієнта індексації та залежить від індексу споживчих цін. Ці зміни суттєво позначилися на податковому навантаженні на сільськогосподарські підприємства.

Відповідно до ст. 291.4 Податкового кодексу України [5] суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку (табл. 2).

Таблиця 2

**Умови застосування спрощеної системи оподаткування
[узагальнено автором на основі [5]]**

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності		Ставки, умови звітування та сплати
1 група	Фізичні особи-підприємці. Не використовують працю найманих працівників. Обсяг доходу ≤ 300 тис. грн на рік. Виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або провадження господарської діяльності з надання побутових послуг населенню	Звичайна ставка – до 10 % розміру прожиткового мінімуму; підвищена ставка – 15 % – для фізосіб-підприємців у випадках, визначених п. 293.4 ПКУ. Звітний період – 1 рік. Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця. Декларація подається раз на рік
2 група	Фізичні особи-підприємці. ≤ 10 найманих працівників. Обсяг доходу $\leq 1,5$ млн грн на рік. Надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	До 20 % мінімальної заробітної плати. Звітний період – 1 рік. Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця. Декларація подається раз на рік

Продовж. табл. 2

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності		Ставки, умови звітування та сплати
3 група	Фізичні особи-підприємці, юридичні особи. Необмежена кількість найманих працівників. Обсяг доходу ≤ 5 млн грн на рік	Установлюється у відсотках до доходу: 3 % – зі сплатою ПДВ; 5 % – без сплати ПДВ. Підвищена ставка для юросіб у випадках, визначених п. 293.5 ПКУ: 6 % – зі сплатою ПДВ; 10 % – без сплати ПДВ. Звітний період – календарний квартал. Строк подання звіту – 40 днів після закінчення кварталу. Термін сплати – 10 календарних днів після подання звіту
4 група	Сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній звітний рік становить дорівнює або перевищує 75 %. Розмір ставок податку диференційований і встановлюється залежно від категорії (типу) земель, їх розташування у відсотках до нормативної грошової оцінки одного гектара сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації	Розмір ставок податку з 1-го гектара: 0,95 % – для ріллі, сіножатей і пасовищ; 0,57 % – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях; 0,57 % – для багаторічних насаджень; 0,19 % – для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях; 2,43 % – для земель водного фонду; 6,33 % – для сільськогосподарських угідь, що перебувають на закритому ґрунті

В умовах євроінтеграційного вектора розвитку національної економіки значна увага приділяється окремим недолікам і перспективам розвитку спрощеної системи оподаткування.

Теоретично спрощена система оподаткування ґрунтується на механізмі спрощення стягнення податків, спрощення податкового обліку та звітності для суб'єктів малого бізнесу, а не пов'язана зі зменшенням податкового навантаження. В Україні ж ставки єдиного податку є значно нижчими, ніж ставки загальної системи оподаткування, що спричиняє небезпеку штучного зменшення доходів та ухилення від переходу на загальну систему оподаткування, у суб'єктів господарювання відсутні стимули до зростання обсягів діяльності [6, с. 81].

Однією із суперечностей, що закладена в основу спрощеної системи оподаткування, є застосування різних ставок та бази оподаткування залежно від правової форми бізнесу (фізична чи юридична особа), наслідком чого є різний рівень податкового навантаження на суб'єктів малого підприємництва.

Щодо юридичних осіб, то окремими фахівцями зауважується, що політика оподаткування підприємств малого бізнесу в короткостроківій перспективі повинна бути переорієнтована на європейський досвід, із поступо-

вим переходом суб'єктів малого та середнього бізнесу на загальну систему оподаткування із застосуванням пільг у вигляді зменшення оподаткованого прибутку, зменшення податкового зобов'язання чи звільнення від оподаткування [7, с. 106].

На думку О. Д. Борзенкової, удосконалення системи оподаткування підприємців-фізичних осіб повинно відбуватися шляхом упровадження оподаткування чистого доходу за прогресивною шкалою з метою збільшення надходжень до бюджету й забезпечення вертикальної рівності. Відсутність ув'язки ставки податків із сумою доходу під час обчислення розміру податкових зобов'язань, необов'язковість документального підтвердження доходів і витрат та використання реєстраторів розрахункових операцій призводять до безконтрольності діяльності суб'єктів господарювання. Тому, з точки зору дотримання принципу економічності податкової системи, було б доцільним уніфікувати оподаткування приватних підприємців [8, с. 169].

Відповідно до п. 293.2. Податкового кодексу України фіксовані ставки для фізичних осіб-підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяль-

ності встановлюються сільськими, селищними, міськими радами або радами об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [5]. Зважаючи на сучасний стан використання спрощеної системи оподаткування в Україні, доцільним є обґрунтування та впровадження диференційованого підходу до визначення фіксованих ставок єдиного податку для платників першої та другої групи відповідно до здійснюваного ними окремого конкретного виду діяльності й дієвої системи контролю за ефективністю їх використання.

Отже, спрощена система оподаткування є важливою передумовою ефективного функціонування суб'єктів малого підприємництва. Разом із тим із метою оптимізації податкового навантаження для суб'єктів малого підприємництва доцільним є забезпечення рівномірності розподілу податкового навантаження між платниками податку залежно від виду діяльності та вдосконалення системи податкового контролю з метою запобігання ухилення від сплати податкових платежів.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Одним із найважливіших індикаторів ринкової економіки є ефективне функціонування малих підприємств, яким властива гнучкість і пристосовуваність до змін в економіці й потреба в мінімальному розмірі капіталу для ведення бізнесу. У сучасних реаліях функціонування ринкової економіки спрощена система оподаткування, обліку та звітності є важливою передумовою ефективного функціонування суб'єктів малого підприємництва. Разом із тим малий бізнес потребує подальшої уваги до себе з боку держави шляхом реалізації низки цільових програм, у тому числі надання податкових пільг, забезпечення рівномірності розподілу податкового навантаження між платниками податку залежно від виду діяльності.

З метою запобігання завищення суми єдиного податку для окремих суб'єктів малого підприємництва, а саме платників 1-ї та 2-ї груп, необхідно зазначити в законодавчій базі чітке визначення фіксованих ставок єдиного податку, які встановлюються сільськими, селищними, міськими радами, або радами об'єднаних територіальних громад, відповідно до усіх видів діяльності, або кожного окремого виду ді-

яльності в межах максимальної межі фіксованої ставки в Податковому кодексі України.

Подальшого дослідження потребує обґрунтування альтернативності оподаткування підприємств малого бізнесу з метою оптимізації податкового навантаження для різних суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The World Bank. Data catalog [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org> (дата звернення: 12.10.2017). – Назва з екрана.
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва : статистичний збірник / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ9_u.htm (дата звернення: 12.10.2017). – Назва з екрана.
3. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf (дата звернення: 12.10.2017). – Назва з екрана.
4. Структура місцевих податків та зборів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/7762> (дата звернення: 12.10.2017). – Назва з екрана.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.10.2017). – Назва з екрана.
6. Орлов В. О. Вплив спрощеної системи оподаткування на подальший розвиток малого бізнесу / В. О. Орлов // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 3. – С. 78–81.
7. Панасюк О. В. Малий бізнес в Україні: тенденції розвитку і проблеми налогообложення / О. В. Панасюк // Бізнес Інформ. – 2015. – № 6. – С. 102–107.

8. Борзенкова О. Д. Податкове стимулювання малого бізнесу в Україні в контексті податкових реформ / О. Д. Борзенкова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 12. – С. 166–170.
4. Structura mistsevyh podatkov [The local taxes structure]. (n.d.). <http://decentralization.gov.ua/news/7762>. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/news/7762> (accessed 12 October 2017) [in Ukrainian].

REFERENCES

1. The World Bank. Data catalog. (n.d.). <http://data.worldbank.org>. Retrieved from: <http://data.worldbank.org> (accessed 12 October 2017).
2. Diyalnist subiektive velykogo, serednogo, malogo ta micropidpriemnytstva: statystychnyi zbirnyk. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [The activity of large, medium, small enterprises and microentrepreneurship. State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ9_u.htm. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ9_u.htm (accessed 12 October 2017) [in Ukrainian].
3. Biudzhetniyi monitoring: Analiz vykorystannia biudzhetu za 2016 rik. [The budget monitoring: analysis of applying for the year 2016]. (n.d.). http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf. Retrieved from http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf (accessed 12 October 2017) [in Ukrainian].
5. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI [Tax Code of Ukraine from 02 October 2010 № 2755-VI]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 12 October 2017) [in Ukrainian].
6. Orlov, V. O. (2012). Vplyv sproshchenoi systemy opodatkuvannia na podalshyi rozvytok malogo biznesu [Influence of the simplified tax system on the further development of small business]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable development of the economy*, 3, 78–81 [in Ukrainian].
7. Panasiuk, O. V. (2015). Malyy biznes v Ukraini: tendentsyi razvitiia i problemy nalogooblozheniia [Small Business in Ukraine: Development Trends and Taxation Issues]. *Biznes Inform – Business Inform*, 6, 102–107 [in Russian].
8. Borzenkova, O. D. (2015). Podatkove stymulivannia malogo biznesu v Ukraini v konteksti podatkovykh reform [Tax stimulation of small business in Ukraine in context of tax reforms]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu. Ser. : Ekonomika i menedjment. – Scientific Bulletin of International humanitarian university: Collected papers. A Series: Economy and management*, (12), (pp. 166–170) [in Ukrainian].

Т. Ф. Добрунік, кандидат економічних наук, доцент (Одеський національний економічний університет). **Тенденції розвитку і проблемні аспекти налогообложення підприємств малого бізнесу.**

Анотація. *Цель статьи заключается в выявлении основных тенденций развития предприятий малого бизнеса и применении упрощенной системы налогообложения. Статья посвящена проблемам и перспективам налогообложения малого бизнеса в Украине. Методика исследования. Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: анализа и синтеза, систематизации и обобщения, диалектического подхода. Результаты. По результатам проведенного исследования установлено, что малый бизнес в Украине развивается недостаточно быстрыми темпами, что свидетельствует о наличии нереализованного потенциала его развития. Проведен сравнительный анализ взимания единого налога в разрезе физических лиц-предпринимателей и юридических лиц. Изменения, произошедшие в механизме упрощенной системы налогообложения, были положительными в части увеличения объемов выручки от их деятельности и роста объемов уплаты единого налога. Представлены основные направления оптимизации налоговой нагрузки. Практическая значимость результатов исследования. В статье обосновано, что внедрение предложенных мероприятий будет способствовать дальнейшему стимулированию эффективной деятельности субъектов малого*

предпринимательства и повышению их конкурентных позиций на рынке. Основные научные положения статьи можно использовать в практике предприятий малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, малые предприятия, упрощенная система налогообложения, база налогообложения, единый налог.

T. Dobrunik, Can. Econ. Sci., Docent (Odessa National Economic University). Development trends and problem aspects of small business enterprises' taxation.

Annotation. The purpose of the paper is to identify the main trends in the development of small business enterprises and the application of a simplified taxation system. The article is dedicated to the problems and prospects of small business' taxation in Ukraine. **Methodology of research.** The solution of the tasks that were set in the article has been carried out with the help of such general scientific and special research methods: analysis and synthesis, systematization and synthesis, and dialectical approach. **Findings.** According to the results of the study, it was found that the small business in Ukraine is developing at an insufficiently fast pace, indicating that there is an unrealized potential for its development. The comparative analysis of a single tax collection in the context of individual entrepreneurs and legal entities has been conducted. The changes in the mechanism of the simplified taxation system were positive in terms of increasing the volume of revenues from their activities and the growth of the volume of unified tax payments. The main directions of tax burden optimization were offered. **Practical value.** The article substantiates that the implementation of the proposed measures will facilitate further stimulation of effective activity of small business entities and increment in their competitive positions in the market. The main scientific provisions of the article can be used in the practice of small business enterprises.

Keywords: small business, small enterprises, simplified taxation system, tax base, unified tax.